

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII
ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir. 405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE
din 19 ianuarie 2018
cauza nr. 142/17

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarei: I. R.

reclamațiilor: Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove și Comunitatea religioasă
Catedrala Mitropolitană cu Hramul Nașterea Domnului din cadrul Bisericii Ortodoxe din
Moldova

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare pe criteriul de dizabilitate în realizarea dreptului la libertatea de religie.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121
din 25.05.2012 și nu ridică excepții de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea cu
privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea
egalității nr. 298 din 21.12.2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarei

- 3.1 Petiționara informează că împărtășește confesiunea religioasă creștin-ortodoxă care este
reprezentată în Republica Moldova de Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove.
Petiționara este persoană cu dizabilități locomotorii și, ca alte persoane, simte uneori
nevoia de a merge la biserică. De regulă, aceasta încearcă să viziteze Catedrala
Mitropolitană, care este una dintre cele mai vizitate lăcașe de cult datorită localizării sale
geografice. Din cauza lipsei unei rampe, petiționara nu are acces în Catedrală.

Susținerile reclamațiilor

Reclamații nu au prezentat poziția cu privire la cauză.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 1 alin. (3)** prevede că Republica Moldova este
un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera
dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme
și sunt garantate; **art. 16 alin. (2)** stipulează că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali
în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică,
limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 51 alin. (1)**
persoanele handicapate beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin. (1)**
stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și
asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile
politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare,

naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse; acomodare rezonabilă – orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 4** reprezintă forme grave ale discriminării: lit. g) discriminarea săvârșită asupra unui grup de persoane.

- 4.3 **Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012 la art. 5** protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități au la bază următoarele principii: a) respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului; d) solidaritatea socială; e) nediscriminarea; i) acceptarea persoanelor cu dizabilități ca parte a diversității umane și a umanității; j) participarea și integrarea deplină și efectivă în societate; k) accesibilitatea; **art. 8 alin. (1)** prevede că persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute, oriunde s-ar afla, ca persoane cu drepturi egale în fața legii; **alin. (4)** persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile civile, politice, sociale, economice și culturale, precum și de libertățile fundamentale consfințite prin Constituția Republicii Moldova, prin Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010), prin prezenta lege și alte acte normative; **alin. (6)** discriminarea persoanelor cu dizabilități constând în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; **art. 17 alin. (2)** identificarea și eliminarea obstacolelor/barierelor față de accesul deplin al persoanelor cu dizabilități trebuie aplicate în special la clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte utilități interioare și exterioare, inclusiv școli, case, instituții publice și locuri de muncă, la serviciile de informare și comunicare, inclusiv serviciile electronice și de urgență, de asemenea la alte utilități și servicii publice; **alin. (3)** proiectarea și dezvoltarea bunurilor, serviciilor, echipamentelor și utilităților se fac în baza designului universal, care presupune o adaptare minimă și la cel mai scăzut cost al acestora, astfel încât ele să răspundă nevoilor specifice ale persoanelor cu dizabilități; **art. 26** persoanele cu funcții de răspundere, întreprinderile, instituțiile și organizațiile indiferent de forma de proprietate, care nu îndeplinesc prevederile prezentei legi în ceea ce privește eliminarea barierelor existente și amenajarea adecvată, conform normativelor în vigoare, a clădirilor, instalațiilor și încăperilor, inclusiv a celor de locuit, a mijloacelor de transport în comun, a mijloacelor de informare și de telecomunicații, a obiectivelor culturale, turistice, a complexelor (sălilor) sportive și a altor obiecte ale infrastructurii sociale pentru a asigura accesul la ele și utilizarea lor de către persoanele cu dizabilități poartă răspundere în conformitate cu Codul contravențional.
- 4.4 **Legea privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie nr. 125 din 11.05.2007 la art. 3** definește cultul religios ca fiind o structură religioasă, cu statut de persoană juridică, care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova conform normelor doctrinare, canonice, morale, disciplinare și tradițiilor istorice și de cult proprii, care nu contravin legislației în vigoare, fiind, constituită de către persoane supuse jurisdicției Republicii Moldova, care își manifestă în comun convingerile religioase, respectând tradițiile, riturile și ceremonialul stabilit; lăcaș de cult - construcție sau edificiu al unei comunități religioase în care se oficiază serviciile religioase; servicii religioase - totalitate a acțiunilor religioase ce rezultă din învățăturile de credință ale cultului religios respectiv; **art. 17 alin. (1)** cultele religioase și părțile lor componente sunt persoane juridice în condițiile prezentei legi; **alin. (2)** în calitate de persoane juridice, cultele religioase și părțile lor componente sunt egale în drepturi și obligații, fiind supuse normelor Codului civil; **alin. (3)** raporturile de drept canonic dintre cultele și comunitățile religioase nu pot substitui și nici vicia raporturile de drept civil dintre persoanele juridice înregistrate; **art. 26 alin. (1)** serviciile religioase se oficiază în lăcașurile de cult și pe teritoriul care le aparține, în

cimitire, la domiciliul credincioșilor cultului religios respectiv, precum și în alte locuri publice convenite cu autoritățile administrației publice locale.

- 4.5 **Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale la art. 9** orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor; **art. 14** prevede că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.
- 4.6 **Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art. 5 pct. 2** Statele Părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel; **pct. 3** pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, Statele Părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă; **art. 9 pct. 1** pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, Statele Părți vor lua măsurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale.
- 4.7 **Comentariul General cu privire la accesibilitate nr. 2 din 2014 adoptat de Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități la pct. 25** notează că accesibilitatea vizează un grup de persoane, în timp de acomodarea rezonabilă vizează persoane individuale. Acest lucru înseamnă asigurarea accesibilității înainte de a primi o cerere individuală pentru a se folosi un loc sau un serviciu. Statele părți trebuie să stabilească standarde de accesibilitate, care trebuie să fie adoptate în urma consultării cu organizațiile persoanelor cu dizabilități și trebuie să fie puse la dispoziția furnizorilor de servicii, constructori și alți factori relevanți. Standardele de accesibilitate trebuie să fie extinse și standardizate. În conformitate cu prevederile Convenției, Statele părți nu pot să invoce austeritate ca o scuză pentru eșecul de a asigura accesibilitatea treptată pentru persoanele cu dizabilități. Obligația de a pune în aplicare accesibilitatea este condiționată, adică entitatea obligată să asigure accesibilitatea nu poate invoca sarcina disproporționată ca justificare a lipsei accesibilității.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele examinate, Consiliul reține spre examinare o pretinsă discriminare indirectă pe criteriu de dizabilitate în realizarea dreptului la libertatea de religie.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (*art. 15 alin.(1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității*), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (*cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par.91-92, Timishev v. Rusia par.57*) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamant atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse, pentru a institui o prezumție a discriminării indirecte este necesară prezenta cumulativă a următoarelor elemente:
- a) existența unei reguli, unui criteriu sau a unei practici aparent neutre (cerință care se aplică tuturor)
 - b) care dezavantajează anumite persoane/grup de persoane
 - c) pe baza unui criteriu stipulat de lege.
- 5.3 Consiliul, examinând circumstanțele cauzei, stabilește că prezumția discriminării indirecte a fost instituită. Lipsa rampei de acces la Catedrala Mitropolitană cu Hramul Nașterea Domnului din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, aparent fiind o stare de fapt aplicabilă tuturor, dezavantajează persoanele cu dizabilități locomotorii, or acestea sunt în imposibilitatea fizică de a avea acces în Catedrală, pentru a-și manifesta religia în public, în condiții de egalitate cu ceilalți. Ținând cont de pretențiile invocate, Consiliul se va pronunța

sub aspectul accesibilității clădirii Catedralei Mitropolitane cu Hramul Nașterea Domnului din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, pentru ca aceasta să poată fi folosită de către persoanele cu dizabilități.

- 5.4 Consiliul notează că amenajarea obiectelor de menire socială, astfel încât, să poată fi folosite de către persoanele cu dizabilități, constituie o obligație *ex - ante* a statului. Realizarea acestei obligații vizează respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor de a participa la viața socială în condiții de egalitate. Pentru ca persoana cu dizabilitate să treacă printr-un proces eficient de incluziune, este nevoie de accesibilitatea mediului fizic. Inaccesibilitatea lăcașului de cult creează bariere în realizarea dreptului la libertatea de religie. Consiliul reamintește că accesibilizarea mediului fizic și informațional constituie o obligație necondiționată, opozabilă tuturor entităților care, în virtutea serviciilor și/sau activităților pe care le realizează, interacționează cu publicul. Consiliul menționează că potrivit art. 17 din Legea privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie nr. 125 din 11.05.2007, cultele religioase și părțile lor componente sunt persoane juridice în condițiile prezentei legi, iar în calitate de persoane juridice, cultele religioase și părțile lor componente sunt egale în drepturi și obligații.
- 5.5 Mai mult ca atât, Consiliul subliniază că accesibilitatea redusă sau lipsa acesteia constituie, pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, o barieră în realizarea dreptului la un trai independent și deplin în toate sferele vieții. Neasigurarea amenajării adecvate a clădirilor pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități, reprezintă un impediment fizic în accesarea serviciilor disponibile publicului.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1 - 3, art. 8 lit. h) și art.15 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr.121 din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare indirectă pe criteriu de dizabilitate.
2. Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove împreună cu Comunitatea religioasă Catedrala Mitropolitană cu Hramul Nașterea Domnului din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova vor întreprinde măsuri de accesibilizare a căii de acces în Catedrala Mitropolitană cu Hramul Nașterea Domnului și alte lăcașe religioase afiliate Mitropoliei Chișinăului și a Întregii Moldove pentru a asigura accesul și folosirea serviciilor religioase de către persoanele cu dizabilități.
3. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
4. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Oxana GUMENNAIA – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Lucia GAVRILIȚĂ – membră